ఇవ్వేం జరగలేదనుకోండి - మ్యాట్నీకి తయారవుతూండగా హైదరాబాద్ ఎక్స్‌ప్రెస్‌లో ఆడపడుచూ అత్తగారూ ఆడపడుచు మొగుడూ పిల్లలూ రెండు రిక్షాల్లో దిగారనుకోండి. మళ్లీ అత్తెసరు వోయి కెక్కించడం, కూరలు తరగడం, పెద్దపందిరి మంచం గది ఆడబడుచు కివ్వడం చాపా జంబుఖానా పుచ్చుగుని యివతల వరండాలో నేలమీద దొర్లడం అంతా మామూలే. దంపతులిద్దరూ ఒకరి మొహాలొకరు చూసుకోలేరు. దెబ్బలాడుకున్న వెంటనే చుట్టాలొస్తే బాగుంటుంది, కాని సంధి జరిగిపోయి ఒకరి కొకరు మరింత దగ్గరవుతున్న శుభవేళలో చుట్టాలొచ్చి అంతా పాడుచేస్తే, ఆ రాత్రి పున్నమైనా అమావాస్య అయినా వారి పాలిటికి అమృతం కురవనిరాత్రే!

సంత(సం)

కొంతలో కొంత మనకీ వుండేది అవుట్‌డోర్ లైఫ్ - ఏమాట కా మాటే చెప్పుగోవాలి. సంతలూ, సంబరాలూ, తీర్థాలూ, వూరేగింపులూ వీటి మాటేవిటి?

"సంతకు చీటీ లచ్చికి గాజులు" అని వేళాకోళం చేస్తే చేశారు కాని, నాకు సంతకు వెళ్ళటం చిన్నప్పట్నుంచి చెడ్డ సరదా. నాకేవిటి పిల్లలందరికి సంత కెళ్ళడం అంటె కొద్దో గొప్పో తమాషాగా వుండేది. వెస్ట్ గోదావరిలో బెస్లు సంత గూడెం సంత, సంతసం అనేమాట కూడా సంతలోంచే పుట్టి వుండాలి. ఇప్పుడు టింగురంగామని, షోగ్గా, నైసుగా, లవ్‌లీగా ముస్తాబయి జంటలు జంటలుగా తుంటరిగా - ముద్దులేసి ముక్కారు నగలూ ధరించి మార్కెటింగ్‌కని యధాశక్తి కాల్నడకనూ, రిక్షాలమీద, బస్సులు-స్కూటర్లు,చిన్న కార్లమీద పోతూ వున్నారు కదా? యస్.యస్.పోతూ వున్నారు. ఇప్పుడు ఎక్కువ డబ్బు పట్టిగెళ్ళి తక్కువ సామాన్లు తెచ్చుగుంటున్నారు. అప్పుడు కొంచెం డబ్బుకి ఎక్కువ సామాన్లు తెచ్చుగునేవారు. వారంలో ఏదో ఒక రోజు వూళ్ళో సంత జరిగి తీరుతుంది. సంతరోజు మార్కెటింగ్ డే అని హాఫీసులూ స్కూళ్ళూ కూడా హాఫ్‌హాఫ్ పన్చేసేవి. హాఫ్ వర్కింగ్‌డే అంటే సంత శలవు. గూడెంలోనూ పాలకొల్లులోనూ శనివారం, మార్టేరులో మంగళ వారం, పెనుగొండలో బుధవారమూ యిట్లా సంతలు జరిగేవేమిటి నా మొహం - యిప్పుడు కూడా జరుగుతున్నాయి.

కమింగ్ టుది పాయింట్ సంత అంటే సరదా అని చెప్పాను కదా! సంత ఫిలాసఫీ కడు సంతసము గొల్పును. దూరాన్నుంచి గోలగా హడావిడిగా యమబిజీగా కనిపిస్తూ వుండే సంత అందులోకి మనం ఎంటరవగానే జీవుడు దేహంలోకి ప్రవేశించినట్లు అందలి సుఖదుఃఖములు మనకి అంటును. అంటవు.

సంతలో అంతా ఎవరి గొడవ వారిది. అంతా మాట్లాడుతూ వుంటారు. నవ్వుతూ వుంటారు, కేకలేస్తూ వుంటారు, గుసగుస లాడుతూ వుంటారు. నిగనిగలాడ్తారు, పకపకలాడ్తారు. క్రవుడ్ లోకి దూరిపోగానే ఆ క్రవుడ్ మనస్తత్వం మనకీ వచ్చేస్తుంది. ఆడాళ్ళని మగాళ్ళూ, మగాళ్ళని ఆడాళ్ళూ, పడుచువాళ్ళని కుర్రాళ్లూ వారిని వీరు వీరిని వారూ ఒకర్నొకరు త్రోసుకుంటూ కేకలేసుగుంటూ కొంప మునిగిపోయినట్లు తిరగటం గమ్మత్తుగా వుంటుంది. మెడ నెప్పెట్టేటట్లు యిటూ అటూ చూస్తూ కలర్స్‌ని ఎంజాయి చేయవచ్చు. గిరీశం గ్రాస్‌గరల్స్ మాదర్టిస్మెల్ అని వాపోయాడు కాని సంతలో కొచ్చే రకరకాల రంగుల బొంగరాల్లా కనపడే సేల్స్ గరల్స్‌ని చూసి మెచ్చుకోలేకపోయాడు. సేల్స్ గరల్స్ వాల్చూపులూ, చిరునవ్వులూ, మెడ తిప్పుకోఫటాలూ వాళ్ళ జోక్స్ వాళ్ళ విట్స్ చూసి తీరవలయునే కాని వ్రాయనలవి కాదు.

"సరసము విరసము కొరకే – పరిపూర్ణ సుఖమ్ము లధిక బాధల కొరకే" అన్న ట్రూత్ గుర్తులేనివారు ముందుసరసాలకి దిగి ఆ తర్వాత ఇంజక్షన్ సూది దిగుతున్నప్పుడు పరిపూర్ణ సుఖమ్ము లధిక బాధలకొరకే అన్న నిజాన్ని తెలుసుకొంటారు.

సంతలో కొంత బిజినెస్సూ కొంత ఎంటర్‌టైన్‌మెంటూ, అనగా వ్యాపారమూ, వినోదమూ లక్ష్మీ సరస్వతుల్లాగ కలిసీ మెలిసీ వుంటాయి. కొందరు డబ్బు సంపాదించటానికీ కొందరు డబ్బు ఖర్చు చేసుకోటానికి సంతలకు వస్తారు. ఉదయం పదీ పదకొండు పన్నెండు గంటల దాకా సంత ప్రారంభమవుతూ వుంటుంది. ఒకటి గంటనుంచి నాలుగున్నరదాకా మధ్యందిన మార్తాండుడిలాగ సంత విశ్వరూపం ధరిస్తుంది. ఆరుతర్వాత టెంపరేచర్ డవునై పోతుంది. బస్సులు, రైళ్ళు, సినిమా హాల్సూ కాఫీ హోటళ్లూ రోజు రోజంతా కిటకిట లాడిపోతాయి సంత బెగ్గర్స్‌కి కూడా బిజీడే. సంత పాకల్లో జాతీయ సమైక్యత బాగా కన్పిస్తుంది. అన్ని వర్ణాలు జాతులు మతాలవారూ కలిసిపోయి తిరుగుతారు. యిచ్చి పుచ్చుగుంటారు. కొన్నవాడు లాభంగా కొన్నాననుకుంటాడు. అమ్మినవాడు లాభానికమ్మానని సంతోషిస్తాడు. ఒకరి లాభం మరొకరికి నష్టం కదా – కాని ఉభయులూ సంతోషంగా తిరిగివస్తారు. దీన్నే భ్రాంతి (ఇల్యూజన్) అన్నారు. మనకి బీరకాయలు కావాల్సి వచ్చినపుడు ఎక్కడ చూసినా వంకాయలు కన్పిస్తాయి. బెండకాయలు కావాల్సి వచ్చినపుడు ఎక్కడ చూసినా టమాటోలు, దొండకాయలు వుంటాయి. పచ్చడికి రెండు కొబ్బరికాయలు తీసుకుంటే చాలదా. వెలక్కాయలు కూడా కొనాలా కొబ్బరికాయ దేవుడిక్కూడా పనికొస్తుంది. వెలక్కాయ పచ్చడికి మాత్రమే పనికొస్తుంది.

కింగ్‌సైజు అరటి కాయలు ఒక్కోటి యిద్దరికి కూరవుతుంది. నిమ్మకాయపెట్టి పోపువేసి చేస్తే–కాయ అర్ధణానో కానీనో వుండేది. అరటి పళ్ళు అర్ధణాకి అరడజను – వరల్డ్ వార్ నంబర్ టూ జరిగే రోజుల్లో మాట! వీశ అణన్నర బేడా కూరలన్నీ, జావకాయలు, పంపరపనస కాయలు, సీతాఫలాలు, చెరుకుగడలు బైదిబై తేగలు తంపట్లేసినవి (ఐ.ఏ.ఎస్. కుర్రాళ్ళు కూడా తాటి ముంజెలకీ తేగలకీ బుర్రగుంజుకి వున్న తేడా చెప్ప జాలరు) కాఫీహోటళ్ళ కల్చరొచ్చి తెలుగుదేశం మీదపడి రోడ్‌సైడు యీటింగుని కిల్‌చేసి పారేసింది.

నాకు బాహా జ్ఞాపకం - అత్తిల్లోనూ, తణుకులోనూ మరేమో నిడదవోల్లోనూ మా మావయ్యగారి వెనకే పిల్లలందరం సంతల కెళ్ళేవాళ్ళం. కూరలు కొనడం ఒక ఆర్టూ, ఒకసైన్సూ కూడాను. మా మావయ్యగారికి పచ్చని కూరల పోగుల్ని చూసినా పళ్ళ దుకాణాల్నిచూసినా వెఱ్రివ్యామోహము పరమ ప్రీతీనూ. తినేవాళ్ళు వున్నారో లేదో చూసుకోకుండా కూరల్ని కొనేవారు. బేరవాడ్డం, కూరలు ఏరడం, మా కందరికీ వంకాయలు ఎలా ఏరాలో, బెండకాయలు ఎలా ఏరాలో, ఆనపకాయ లేతది అవునో కాదో తెలుసుకోవటం ఎలాగో అన్నీ చెప్పేవారు. దోసకాయలు గుట్టలుగా పోసినపుడు టొమాటోలు చాపలమీద తట్టలలోనూ పరిచినపుడు టెక్నికలర్ దృశ్యాలు చూస్తున్నట్లుగా మహదానందంగా వుండేది. కూరల తట్ట మా రైటానరబుల్ పనిమనిషి అప్పలమ్మ ఎత్తుకునేది. అప్పలమ్మ ఎప్పుడూ విచారంగా వుండేది. దాని కొడుక్కి తాగొచ్చి పెళ్లాన్ని అనుమానం మీద హత్యచేసినందుకు ఉరిశిక్ష వేశారు. వాడు రాజమండ్రి సెంట్రల్‌జైల్లో రాకుమారుడిలా తెగ బలిసిపోయి వుండేవాడు. వాడి ఉరిశిక్ష తప్పించమని అది (మాతృదేవత) లండన్లో ప్రీవీకవున్సిలుకి అప్పీలు చేసుకుంది. ఆపైన కింగ్‌జార్జి సిక్సుకి కూడా మెర్సీ పిటిషన్ పెట్టుకుంది. కొడుక్కి ఉరితీసేరోజు దగ్గరవుతున్న కొద్దీ అది మూర్తీభవించిన విషాదంలా డల్‌గా దీనంగా దిగులుగా వుండేది, అఫ్‌కోర్స్ రాజుగారు మెర్సీ పిటిషన్ శాంక్షన్ చేశారుకారు. దాని కొడుకుని ఉరేశారనుకోండి. సంతలో ఎఱ్రగా బుఱ్రగా మీసాలు జులపాలు తలపాగాతో తిరిగే కుఱ్ఱాళ్లంతా దానికి కొడుకుల్లా కనపడేవారు. దాని కోడలు చచ్చిపోయినందుకు మాకేమీ విచారం అప్పట్లో కలగలేదు. హంతకుడైనా దాని కొడుకెందుకు చచ్చిపోవాలి - వాడికి ఉరిశిక్ష తప్పిపోతే బాగుండ్నని అనుకునేవాళ్లం. కన్నతల్లి దుఃఖం ముందు ధర్మాధర్మాలు న్యాయాన్యాయాలు మాకేవిటి తెలుస్తాయి. అంచేత మా కూరలతట్ట మోసే అప్పలమ్మ మరో ప్రపంచంలో వుంటూ వుండేది. మా మామయ్యగారు దానికి కూరల్ని మోసినందుకు అణా యిచ్చేవారు. దానికి లండన్‌కి మెర్సీ పిటిషన్ రాసిచ్చినది మా మామయ్యగారే... దాని కొడుకుని ఉరి తీశాక దానికి షటిల్ ఫిలాసఫీ చెప్పారు. "కర్మణ్యేవాధి కారస్తే! మాఫలేషు కదాచన" అని పోయి అంట్లు తోముకో.... అంట్లు తోముకున్నా, ఆఫీసుకెళ్ళినా, అప్పడాలొత్తుకున్నా, ఆవకాయ పెట్టి కర్మలు చేయటం వరకే నీవంతు. ఫలితంతో నీకేమీ సంబంధము లేదు. సవ్యసాచీ నిమిత్తమాత్రం భవ అని దానికి బోధ పర్చేవారు.

ఇంటికి తెచ్చాక తట్ట బోర్లించాలి కదా - అవును తట్ట బోర్లించాలి. అప్పుడు మా అత్తయ్యకీ, మా మావయ్యగారికి చిన్న వాగ్వివాదం జరిగేది కూరల గురించి.ఇన్నేం చేసుగుంటాం. యింతెందుకు తెచ్చారు. ఆకుకూరలు కుళ్ళిపోతాయి కదా అమ్మో ఆనపకాయ ఇంట్లో వుండేఁ, గుమ్మడి కాయచెక్క తీసుకొస్తే సరిపోయేది కదా - యిలా యిలా ఆవిడ సణగటం ఆయన విసుక్కోటం - కాని మా చెడ్డ ఓపిగ్గా ఆ కూరలన్నీ విడదీసి టైం టేబిల్ ప్రకారం వండమని చెప్పేవారు. మాకు అరటిపళ్ళు చెక్కెరకడ్డీలు (కాణీకు రెండు - అని మీకు తెలీదులెండి.

బెల్లపు జీళ్ళ మొహం ఎరగని వారికి చక్కెర కడ్డీలు ఎలా తెలుస్తాయి) జాంకాయలు పెట్టేవారు. మా మావయ్యగారు తేగల్ని బాగా కాలుస్తారు. అంతా సమంగా పంచుకుని తినే వాళ్ళం. సంతనించి తిరిగి యింటికి వచ్చేప్పుడు మళ్ళీ వచ్చే వారం థ్రిల్ కోసం పిల్లలంతా కాచుక్కూచునే వాళ్ళం పెళ్ళయిపోయాక పెళ్ళిపందిర్లా సంత అయిపోయాక సంత పాకలు దిగులుగా వెల వెలబోతూ నిర్మానుష్యంగా డల్‌గా కనిపించేవి. ఇప్పుడైనా సరే మావారు సంతకెళ్దామంటే నేను రడీ!

సౌండ్ ఆఫ్ మ్యూజిక్

ఏదో ఒక వేదనవుంటే దాన్ని సమ్-వేదన అన్నట్లుగా ఏదో ఒక గీతాన్ని పాడుకుంటే దాన్ని సమ్‌గీతం అనొచ్చు. పెళ్ళాం కబుర్లు ఒకప్పుడు సమ్-గీతంలా వినపడ్తాయి. ధ్వని ఎప్పుడు పుట్టిందో సంగీతం కూడా అప్పుడు పుట్టి వుంటుంది. ఏడుపు ఎప్పుడు మొదలై వుంటుందో పాట కూడా అప్పుడే ప్రారంభం కావాలి. కవి కోకిలకు ఏడుపులోంచి కవిత్వం రాలేదా - ఎన్నయినా వస్తాయి ఏడుపులోంచి, ఏడుపు పాటలూ సంతోషం పాటలూ అని రెండురకాలూ విని పొందేది ఆనందవే కదా - ఎటువంటి విషాదమైనా అందులోంచి ఆనందాన్ని ఆరెంజి జ్యూస్‌లా పిండుకోవటం అందరెరిగిన పరమ రహస్యం....

"ఇంటింటా ఒక భామ-ప్రతి ఇంట్లోనూ ఒక పంచవన్నెలభామ" (ఇదీ మన స్లోగన్) మన స్లోగన్ రాణి ఆ రంగుల రామచిలుక హమేషా తమాషాగా తలుపుల మీద తలపుల మీద దరువులు వేస్తూ మొగుడిచేత మోహనంగా "కోపమేల రాధా దయజూడవేల నాపై..." అని చిటికలు వేయిస్తూ సేఫ్టీ రేజర్స్ ఎడ్జి పై నాట్యం చేయిస్తూ వుంటుంది. మ్యాజిక్కు లేదు గదా!

గల్ఫ్ స్ట్రీమ్‌లాగా జీవితం అట్టడుగున తూముల్లోంచి బాత్రూము ల్లోంచి సంగీతాలుకాని గీతాలుకాని ప్రవహించకపోతే, బ్రతుకు నీరింకిన చెరువులాగా గుండె చెరువై పోయేటంత మహా భయంకరంగా వుంటుంది.

"ప్రణయవతీ నాపై కోపమా... కోపమా.. కోపమా..." అని మోహనలో ఒక పాత లవ్ సాంగ్ రికార్డుండేది. మగాళ్ళని ఆడాళ్ళూ వైస్ వెర్సా బ్రతిమాలుకునే అలకపాటలు కోకొల్లలుగా వినవచ్చేవి. అలక పాటలంటే జ్ఞాపకం వచ్చింది. మొన్న రాత్రి భోయినాలయాక పొయ్యి అలుకుతూంటే "అలుక మానవుకదె యికనైన నరాళకుంతలా" అనేవారు పూర్వం, అది మానేసి "అలిగితివా సఖీ ప్రియా అలుకమానవా" అని భాగేశ్వరిలో శుభ్రమైన లవ్‌సాంగ్ ఎత్తుకున్నారు. శ్రీరాగమన్నా ఎత్తుకోండి దోమలు పారిపోతాయి నే వచ్చేదాకా అన్నాను. నువ్వు రావే నువ్వొస్తే